

GEZOND IN ...

STIMULERINGSPROGRAMMA GIDS
LOKALE AANPAK GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN

GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN
GELIJKE KANSEN VOOR IEDEREEN

GOEDE GEZONDHEID: NIET VOOR IEDEREEN

Een goede gezondheid is een groot goed, voor de individuele burger én voor de samenleving als geheel. We worden gemiddeld steeds ouder en ons leven telt steeds meer gezonde jaren. Alleen is een goede gezondheid niet gelijk verdeeld over de Nederlandse bevolking. Mensen met lagere inkomens en een lagere opleiding overlijden gemiddeld 6 jaar eerder, en leven zelfs 15 jaar in minder goed ervaren gezondheid dan mensen met een hoge opleiding. Als we niets doen, lopen deze gezondheidsachterstanden verder op.

Victor Everhardt, wethouder Utrecht en ambassadeur Gezond in...

"Sociaaleconomische gezondheidsverschillen moeten worden aangepakt. Dat kan alleen door uit te gaan van de kracht van de mensen zelf en door het ondersteunen van gemeenten bij hun eigen aanpak. Het programma heeft de goede toon weten neer te zetten."

GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN VERKLAARD

Gezondheidsachterstanden leiden tot een minder goede kwaliteit van leven en een groter gebruik van gezondheidszorg. Bovendien lopen bij het ontstaan van de achterstanden oorzaak en gevolg door elkaar. Een slechte gezondheid heeft een belemmerende invloed op opleiding, werk en andere vormen van maatschappelijke participatie. Andersom leidt een gebrek aan maatschappelijke participatie tot een slechtere gezondheid. Bij mensen die in een sociaal economisch kwetsbare situatie leven, bijvoorbeeld inwoners van aandachtswijken, blijkt een slechte gezondheid – naast schuldenlast – de belangrijkste barrière te zijn om aan het werk te komen.

Gezondheidsachterstanden hangen tevens nauw samen met gebrekkige gezondheidsvaardigheden. Juist mensen met een lage sociaaleconomische status hebben relatief vaak beperkte gezondheidsvaardigheden, dat wil zeggen, moeite om informatie over gezondheid te vinden, te begrijpen en toe te passen. Wie adviezen van een huisarts, of een bijsluiter bij medicatie niet goed begrijpt, loopt direct een gezondheidsrisico.

WELKE FACTOREN ZIJN VAN INVLOED OP GEZONDHEID?

Er zijn verschillende factoren die invloed hebben op de gezondheid van mensen. Zo hebben erfelijkheid en leeftijd een grote invloed. Maar ook de omgeving en omstandigheden waarin mensen wonen, werken en opgroeien spelen een belangrijke rol. Hierbij kun je denken aan;

- Het sociale netwerk;
- De voorzieningen en aantrekkelijkheid van de buurt waar je woont;
- Het kunnen participeren in de maatschappij, bijvoorbeeld door werk, opleiding of anderszins;
- Armoede en schulden;
- Kwaliteit van de woning;
- Toegang tot preventie en zorgvoorzieningen;
- De mogelijkheid tot bewegen en sporten in de buurt.

Paul Blokhuis, staatssecretaris van VWS

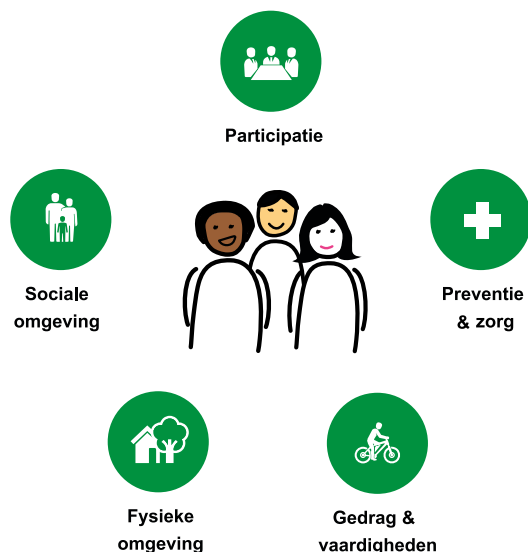
"Gelijke kansen op een goede gezondheid willen we voor iedereen in Nederland. Wat je opleiding, achtergrond of inkomen ook is. Met bijzondere aandacht voor het vergroten van gezondheids-winst bij kwetsbare groepen dragen Rijk en gemeenten samen bij aan het verbeteren van hun gezondheid en de kwaliteit van leven."

HOE ZORGEN WE VOOR GELIJKE KANSEN VOOR IEDEREEN?

Als we niets doen lopen gezondheidsachterstanden verder op, met alle bijkomende gevolgen voor de mensen die het betreft, en voor de samenleving. Gezien de verschillende factoren die van invloed zijn op gezondheidsachterstanden is dit vraagstuk niet alleen op te lossen vanuit volksgezondheid. Deze maatschappelijke opgave vraagt een inspanning vanuit diverse sectoren. Een integrale en duurzame aanpak is daarom van belang. De (internationale) ervaring leert dat de sleutel ligt bij een procesgerichte aanpak in de buurt of wijk, met een actieve rol voor de burger zelf. Deze aanpak is gericht op vijf sporen die in samenhang worden opgepakt. Deze sporen lichten we op de volgende pagina toe.

VIJF SPOREN VOOR GEZONDHEIDSWINST

• Participatie

Actief meedoen in de samenleving maakt mensen gezond, en andersom. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het volgen van een opleiding of het verrichten van betaald- of vrijwilligerswerk, maar ook aan zaken die hiermee samenhangen zoals armoede en schulden. Gemeenten leggen daarom vaak verbanden tussen de beleidsterreinen werk en inkomen (armoedebeleid), Wmo, volksgezondheid, onderwijs en sport.

• Preventie & zorg

Goede preventie en zorg is een randvoorwaarde voor gezondheid. Vooral voor laagopgeleiden en migranten is de toegankelijkheid een aandachtspunt. Hiervoor is investeren in effectieve communicatie door professionals essentieel. Daarnaast is samenwerking tussen preventie, zorg, welzijn, gemeenten en zorgverzekeraars van belang.

• Sociale omgeving

Het sociale netwerk beïnvloedt gedrag, gevoel van veiligheid en gezondheid. In een gezonde sociale omgeving wonen mensen veilig, is de samenhang in de buurt groot, en krijgen mensen steun. De gemeente kan bijvoorbeeld inzetten op leefbaarheid, veiligheid, voorkomen van eenzaamheid en huiselijk geweld, vrijwilligerswerk, en ondersteuning van mantelzorgers.

• Fysieke omgeving

De fysieke omgeving kan de gezondheid bevorderen, maar ook beperken. Zo vergroot het wonen in aandachtswijken het risico op gezondheidsproblemen. Bijvoorbeeld door een ligging naast een snelweg, verouderde woningen, of het ontbreken van groen. Een aantrekkelijke leefomgeving kan mensen juist uitnodigen tot meer bewegen en sporten.

• Gedrag & vaardigheden

Een gezonde leefstijl heeft een positieve invloed op de gezondheid. Gerichte interventies om mensen te stimuleren tot een gezonde leefstijl helpen daarbij. Vooral als daarbij aandacht is voor achterliggende oorzaken van (on)gezond gedrag zoals stress door schulden. Het is dus van belang dat leefstijlinterventies onderdeel zijn van een brede, integrale aanpak. Om gezond te leven en een goede gezondheid te behouden zijn (gezondheids)vaardigheden nodig. Ook de vaardigheden om de weg te vinden in de zorg, en klachten te verwoorden horen daarbij. Belangrijk is dan ook om bij leefstijlinterventies aandacht te besteden aan deze vaardigheden.

Wil je meer weten over de sporen?

Kijk dan op www.gezondin.nu/instrumenten.

ACHT PIJLERS: VOORWAARDEN VOOR SUCCES

Burgers zijn hoofdrolspelers	Differentiatie is essentieel
Bestuurlijke betrokkenheid	Procesgerichte aanpak
Synergie circuits	Publiek en privaat
Sociale marketing op alle niveaus	Monitoren voortgang en resultaten

Bij een lokale aanpak op de vijf sporen, vormen acht pijlers belangrijke voorwaarden voor succes. Een voorbeeld van zo'n pijler is een procesgerichte werkwijze; eerst inzicht in de mogelijke problematiek, dan doelen stellen en samen met partners uitvoeren. Hierbij loont het om te investeren in een dialoog met alle betrokkenen, vertegenwoordigers van verschillende beleidsdomeinen, lokale professionals, en de inwoners om wie het uiteindelijk gaat. Zo creëer je een zo groot mogelijk (bestuurlijk) draagvlak.

Burgers in de hoofdrol plaatsen, en zorgen dat zij een actieve rol spelen bij het zoeken naar oplossingen voor gezondheidsproblemen is van groot belang. Ook samenwerking tussen publieke en private partijen zoals scholen, sportverenigingen, bedrijven en winkeliers kan winst opleveren. Een van de belangrijkste succesvoorwaarden is een stevige bestuurlijke betrokkenheid vanuit volksgezondheid én andere sectoren zoals werk en inkomen en ruimtelijke ordening.

Een goede aanpak is maatwerk; dé wijk, dé burger en dé gemeente bestaan niet. Wil je meer weten over de acht pijlers? Kijk dan op www.gezondin.nu/themas.

ENKELE FEITEN

MENSEN MET EEN LAAG ONDERWIJSNIVEAU...

Overlijden **zes jaar** eerder dan hoogopgeleiden, en leven **15 jaar** in minder goed ervaren gezondheid.

Roken twee keer zo vaak, en

- Hebben 2-3 keer vaker COPD*;
- Hebben 2-3 keer zo vaak obesitas;
- Kampen significant vaker met angst- en depressieklachten.

ARMOEDE, SCHULDEN EN GEZONDHEID

81% van de mensen met financiële problemen heeft rugklachten;

Mensen met een chronische ziekte hebben **twee keer zo vaak** schulden.

VAARDIGHEDEN EN GEZONDHEID

2,5 miljoen Nederlanders van 16 jaar en ouder zijn laaggeletterd;

1/3 van de Nederlanders heeft beperkte gezondheidsvaardigheden.

GEBOORTE EN GEZONDHEID

14% van de kinderen heeft geen goede start bij de geboorte;

Deze kinderen krijgen later vaker diverse gezondheidsproblemen.

OVER GEZOND IN...

Gezond in... adviseert gemeenten hoe zij hun lokale integrale aanpak van gezondheidsachterstanden kunnen versterken. Het programma stimuleert bestuurders, professionals en organisaties uit verschillende disciplines om hieraan bij te dragen. Met o.a. landelijke en regionale bijeenkomsten, instrumenten en een interactief online platform dat alle initiatieven en betrokkenen met elkaar verbindt.

Gezond in... wordt uitgevoerd door Pharos en Platform31 in het kader van het Nationaal Programma Preventie, met financiering van het ministerie van VWS.

